

Budoucnost a minulost LvH, 2017

James Joyce se kdesi vyjádřil, že „minulost je pohlcována přítomností a přítomnost žije jen tím, že rodí budoucnost“ (www). V tomto výroku je několik vadných metafor. Začněme od konce: 1) říci, že přítomnost žije jen tím, že rodí budoucnost, znamená dopustit se předsudku, že přítomnost je zdrojem (původcem) budoucnosti. To je ovšem omyl: právě naopak platí, že bez budoucnosti by nebylo a nemohlo být žádné přítomnosti – budoucnost musí „předcházet“ přítomnosti (a ovšem i minulosti). Takže to je naopak: budoucnost „žije“ (uplatňuje se, uskutečňuje se) tím, že „rodí“ přítomnost. 2) Na druhé straně platí, že přítomnost žije (a také stárne resp. umírá) tím, že rodí či vytváří minulost: veškerá minulost je tím, co jaksi zbylo z předchozích přítomností. A sama minulost žije tím, že se k ní znovu a znovu vrací nová přítomnost, která vždy znovu přichází z budoucnosti. 3) Není to proto minulost, která je pohlcována přítomností, ale je to přítomnost, která po sobě nechává minulost jako relikv, jako pozůstatek, zbytek, dále již málo požitelný nebo nepožitelný.

(Písek, 170927-orig, 180615a-kop.)¹